АМАЛЮНГА

АБО

★★ ДОЧКА ДЕБРІВ ★★

Займаюче оповіданне з часів боїв між Европейцями а Індіянами в північній Америці.

Ціна 20 центів.

1914.

НАКЛАДОМ РУСЬКОЇ КНИГАРНІ 850 MAIN ST.

WINNIPEG, MAN.

Що Ви читаєте?

Великим скарбом для чоловіка
є добра книжка!

Такі користні книжки дістанете за посередним надісланем гроший в РУСКІЙ КНИГАРНИ у ВІННІПЕГУ 850 MAIN ST. Власні видадя є слідуючі.

РУСЬКО-АНГЛІЙСЬКИЙ ЛИСТІВНИК, або наука писаня листів, взори руських і англійських листів у всяких случаях житя потрібних, як також взори листів бізнесових, упімнень, просьб і т. п. 288 сторін друку лише ---------- 75 ц.
Провідник, практичний самоучок до науки анґлійської мови без помочи учителя зі словарцем ---------- 1.50
Товариш-анґлійський Тлумач ---------- 60 ц.
Геновефа повість з старих часів ---------- 30 ,,
Слово правди, написане священником Петровом ---------- 15 ,,
Про чудеса сьвятих Дамазія і Панкратія ---------- 10 ,,
Правовірний Католик ---------- 5 ,,
Христос охотно прийме грішника ---------- 5 ,,
Без Бога на сьвіті ---------- 20 ,,
Важнійші права Канади, або канадийські параграфи ---------- 35 ,,
Підстава Христіянської віри ---------- 25 ,
Вірність пастирська Ісуса Христа ---------- 5 ,,
Оборона Віри, або пояснене чому і як вірити в Бога ---------- 25 ,,
Фармазони, або як 30 господарів записали ся чортови ---------- 25 ,,
Оповіданя для дітий. Гарна книжочка з образками ---------- 25 ,,
Казки за Жидів ---------- 10 ,,
Рицар і смерть ---------- 5 ,,
Нові пісні з старим кінцем, друге доповнене видане ---------- 25 ,,
Робітничі пісні, про долю канадийських робітників ---------- 25 ,,
Лист шинкара до чорта і листи з пекла ---------- 25 ,,
Розмова Поляка з Русином ---------- 10 ,,
Воскресене Лазаря ---------- 25 ,,
Сїм мудрців ---------- 25 ,,
О терпеливій Єлені ---------- 20 ,,
Найновійше чудо в Ченстохові о мордерстві Ксьондза ---------- 15 ,,
Канадийські оповіданя ---------- 15 ,,
Історія о гарній Маґельоні ---------- 25 ,,
Коротка Історія церкви ---------- 25 ,,
Гостинець з Канади ---------- 5 ,,
Батько ---------- 5 ,,
Чому попи не женять ся ---------- 10 ,,
Порадник для женщин котрі хотять бути здоровими ---------- 15 ,,
Збірник найкрасших байок ---------- 25 ,,

АМАЛЮНГА

або

ДОЧКА ДЕБРІВ

Займаюче оповіданнє з часів боїв між Европейцями а Індіянами в північній Америці.

Накладом „Руської Книгарні“ у Вінніпеґу.

Ціна 20 центів

1914.

„Народної Друкарні“, 901 Мейн стріт, Вінніпеґ, Ман.

Вступ.

Америка . . . . .

Се слово родить в уяві Европейця чарівні картини. Йому здаєть ся, що Америка се „обіцяний край", де можна легко здобути богацтво та знайти щастє і роскоші життя. Такі думки були вже поширені в давнинї і приманювали до Америки ріжних людий, що покидали рідну країну і йшли шукати вимріяного щастя.

Коли Колюмб в 1492 роцї відкрив Америку, знайшов там дуже богато золота, яке не мало найменшої вартости у Індіянів, тодїшних жителів Америки. Вони не мало здивували ся, як побачили, що „блїдотвари" друть ся над здобуттєм того безвартісного — в їх поняттю — металю. Вони більше цїнили шнурок шклянних кораликів, ножик, зеркало або кавалок сукна як золото. Наївні Індіяни не прочували, що се золото стане їх загибеллю, що се золото стане причиною пролиття моря крови.

Бурлаки і волоцюги ріжних европейських народів підбадьорені жаждою богацтва приїздили в Америку і під покришкою ширення европейської культури мордували Індінів і нищили їхнї оселї. З поміж европей-

ських народів Анґлійці і Гішпанці найбільше причинили ся до вимордування Індіянів. Не рідко і Европейці між собою побивались о панованнє сеї або тої части Америки. Опісля прийшло між ними до порозуміння; Гішпанці та Портуґальці заволоділи полудневою частю Америки, Анґлійці північною, а середня часть остала в руках ріжних народів. З часом витворились в Америці самостійні держави, які в переважній части остали під впливом і панованнєм Анґлійців.

А Індіяни? . . . . Америка їхня прадідівська земля, і вони, здавалосьби, повинні бути панами і господарями в своїй хаті. Та не так склалось як здалось. Індіяни були диким народом і не розуміли заходів новоприбувших. Вони з дитинною цікавостю гляділи на вивішувані хоругви, що у прибувших Европейців означало здобуттє даної землї. Індіяни в патріярхальній простоті уважали Европейців за щось вищого, навіть місцями почитували за богів.

Сей обман скоро пройшов. Індіяни переконались, що уявлені боги є людьми найчорніщих прикмет. Коли „непрошені гості" почали за далеко посуватись в свойому розгосподарьовуванню, Індіянці хопили за оружжє, щоби захожих „богів" вигнати з свойого краю.

І так почали ся страшні, кроваві бої, що тревали довгі часи.

Коли в Америцї почали упорядковуватись Союзні Держави, тоді подумано і про Індіян; щоби покінчити мордованнє Індіянів, віддано їм осібні простори з наказом, що поза межі тихже не вільно їм виходити. Та сего ограничення свободи Ідіяни ніяк не могли зрозуміти і не хотіли повинуватись приказам пришелців. Вони виходили поза межі признаних на їхню власність просто-

рів а в слїд за сим приходило до пролиття крови. Позаяк прибувші Европейцї не жили в згодї а часто побивались із собою, то з сего користали Індіяни нападаючи на непрошених гостий. До найзавзятїщих боїв приходило між Американцями (Анґлїйцями) і Мексиканцями (Гішпанцями.) В тих боях брали участь і Індіяни то по однїй то по другій сторонї.

Перший Розділ.

Діялось се в 1845 році. На простором степі, недалеко ріки Rio del Norte пройшла завзята борба між військами Мексиканців та Американців. З сеї кровавої борби побідниками вийшли Мексиканці що мали по своїй стороні Індіян. Богато Американців наложило головами а один відділ з офіцирами та з полковником забрали Мексиканці в полон.

З опущеними головами йшли Анґлійці за своїми побідниками. Сором і непевна будучність недавала їм спокою. ,,Що станесь зі мною''? — думав кождий з полонених. У відповідь на се питанне родились в голові найріжнороднїщі думки, що непокоїли душу так звичайних жовнїрів як і офіцирів.

Коли війська розложили ся табором, щоби відпочити по походї, зібрались Мексиканські офіцири на раду. Між ними був і Анґлійський полковник, що умовляв ся про судьбу полонених жовнїрів. Діло йшло не зовсїм вдоволяючо, бо обличе полковника посумнїло і зморщились брови. Се запримітив один з анґлійських офіцирів капітан Генрик і підійшов до полковника.

— З яким дїлом удаєтесь до мене капітане — спитав полковник, відійшовши на бік.

— Пане полковнику — відповів капітан — дїло від-

носить ся до мене самого.

— Не бійтесь нічого — успокоював полковник — ми забезпечені. Саме тепер повідомили мене мексиканські товариші зброї що стеречи муть нас перед вибриками жовнірів.

— Пане полковнику — усьміхаючись гірко, відповів капітан — колиб не моя особа, то можеб воно і так було а так через мене всім небезпечно.

— Як? — спитав здивований полковник.

— А так — сказав капітан — між нашими ворогами є людина, що бажає моєї крови. Перед кількома місяцями я зловив одного ,,жовтошкірця, якому велів дати пятьдесять батогів, жалуючи для него петлї а після того пустив його на волю. Він заявив, що сего менї не забуде і при першій нагоді відплатить ся. Я навіть чув, як він змовляв ся з другими проти мене.

— Погано — відрухово вирвалось із уст полковникови.

— Так, погано — з натиском сказав капітан. Тут тепер не ходить тільки о мене, але о нас всїх. Незадоволеннє між ,,жовтошкірцями" взмоглось до високого степення. Вони жадні нашої крови і не радї, що досї нас не помордували. Та скоро тільки перший стріл впаде, скоро жовтошкірцї побачуть кров в тїй хвилї і мексиканські офіцири не зможуть порадити, бо розя'рені Індіяни помордують і їх самих.

Полковник мовчав. Він знав, що капітан говорить правду. Очи його вдивились в одно місце а в думках родились найріжнороднїщі картини.

Мексиканська армія не складалась з правильного війська; се була збиранина найріжнороднїщих волоцюг, з поміж европейцїв та Індіянів, що ради розбоїві

наживи вступали в ряди мексиканського війська. І таке військо не знало карности, не руководилось послухом своїй старшині; воно тілько тоді повинувалось розпорядкам офіцирів, коли йому грозила небезпека, або коли сподівало ся наживи.

Про се знав дуже добре полковник і тому уяляв собі небезпеку як найчорніще, Не можучи придумати способу ратунку, звернув ся він з питаннєм до капітана:

— А як ти радиш, капітане? Чи не висказати мексиканським офіцирам наш сумнів що до їхньої запоруки про нашу охорону перед жовнірами? Скажи, як ти думаєш про се?

— Нічого се не поможе — відповів капітан потрясаючи головою; — хотяйби офіцири усунули мойого неприятеля, то його товариші, котрі заприсяглись йому помочи в пімсті, будуть на дальше причиною нашого побоювання, та при найблищій нагоді кинуть ся кровожадно на мене. І так чи мій ворог Педро буде в таборі чи ні хвилини мойого життя почислені.

— Тож що робити? — спитав полковник.

— Пане полковнику — промовив з тиха Генрик — позволь мені утечию ратувати своє життє.

— Що ти говориш? здивовано спитав полковник. — Небезпека засліпила тебе. Якжеж ти можеж думати про утечу та ще в білий день, коли ми маємо таку численну сторожу.

— Одначе другого способу нема.

— Хотяй втічеш, то здоженуть тебе!

— Хотяйби й так було, то всеж таки є можливість виратування...

— Смерть певна — докинув полковник.

— Може, але в той час жовнїри моєї крови не побачуть, наш полонений відділ омине небезпеку. Тому позволь менї утечи.

Полковник в задумі кивнув кілька разів головою і промовив.

— Благородний з тебе капітан. Твоє рішенне похвальне. Утїкай щасливо! Але кінь твій не богато варт, тому бери мойого Гектора, він понесе тебе мов вихор.

Капітан подякував тільки поглядом, бо саме підходили до них мексиканські офіцири, яким розмова полковника і капітана видалась підозрілою. Щоби не зрадитись, полковник з вимушеним сміхом здумав тему розмови. Генрик не тратячи много часу сів на коня полковника і від'їхав до свойого полоненого відділу. Нїхто, навіть полонені жовнїри нїчого не запримітили.

Заграли труби і цїлий похід рушив вперед. Незадовго Гектор-кінь, яким їхав Генрик, почав неспокоїтись, то іржав, то кидав ся в бік, то ставав дуба, то виривав ся взад. Генрик лютував, кляв коневи, а Мексиканцї сміялись. Нїхто не знав причини неспокою Гектора. Мексиканцї сміялись в той час, як Генрик укладав свої пляни. Якийсь чоловік підозрілого вигляду слїдком їхав за Генриком. Очи сего чоловіка напружено слїдили за кождим рухом капітана. В них пробивалась якась дикість, що холодом сповивала душу Генрика.

Сим непевним чоловіком був Дон Петро, завзятий ворог капітана Генрика.

Ситуація була непевна. Педро що хвиля простягав руку до пістолїв а Генрик нервово кидав зчаста погляд в сторону свойого ворога.

Тим часом Гектор, кінь капітана, ставав чим раз неспокійнїщим. Генрик мусїв успокоювати коня і че-

рез се часто оставав позаду відділу. Се давало йому спромогу утечи, але околиця була не прихожа. Се бачив Генрик і Мексиканці, тому не звертали уваги на те, як капітан остав позаду.

Нараз поверхня степу змінила ся. Довкруги розстелив ся степ, без дерев і корчів. Серце Генрика забило ся живіще. Кінь, що на хвилю був успокоїв ся, нагло знова почав ставати дуба і крутитись на місци. Се спричинило, що Генрик опинив ся по заді відділу. Кінь ще якийсь час гуляв на місци а потім мов стріла пустив ся в широкий степ.

В першій хвилї залунав серед Мексиканців голосний сміх. Навіть Педро не підозріваючи нічого сміяв ся найдуще. Та коли Генрик в'їхав кілька сот кроків, а кінь гнав безперестанно все вперед, Мексиканці зрозуміли підступ Генрика. Гук вистрілів приглушив сміх. Та Генрик був вже за далеко. Ніодна куля не досягла його. Побачивши се Мексиканці перестали стріляти. Один тільки Педро, розлючений стратою жертви не хотів дати за вигране і на чолї кількох товаришів пустив ся в погонню за Генриком. В одній хвилї утікаючий і погоння скрились за обрієм, а табор по короткій перерві пустив ся дальшу в дорогу,

Погоння не довго тревала. Товариші Педра почали звільна прилишатись, а в кінцї остали так далеко позаду, що Генрик, глянувши позад себе, не зміг їх доглянути. Тепер Генрик спокійнїще відітхнув та став звільняти. Се запримітив Педро, та о скільки простір між ним а утікаючим зменьшав ся, о стільки Педро тратив охоту до дальшої погонї. Відвага опускала його, бо знав, що Генрик щось нового придумав, та що у Генрика сильна рука. Страх морозом пробіг поза шкіру і

він оглянув ся за товаришами. Не видно нікого.

— Щож тут робити? Чи ставати до бійки? — думав Педро.

Страх робив своє. Сумніви заволоділи його єством і він звільнив погонню. Се не богато помогло, бо Генрик нагло завернув коня і чвалом гнав на свойого ворога. Тепер Педрови оставало до вибору або зустрітись з Генриком око в око, або рішити ся на утечу. В одній хвилї в його уяві змалював ся страшний образ і він вмить завернув коня і зцілої сили напирав його, щоби як найскорше уніс його з очий Генрика.

Після сего капітан затривав коня і голосно засміяв ся а на вздогін крикнув:

— Побачимось ще!..... тоді повиснеш на найвищій тополї!....

Педро нічого не відповідав а гнав вперед мов вихор. Генрик завернув коня і помало їхав дальше. Ріжні думки почали вов стріли пролїтати в його голові.

— Шкода — говорив сам до себе — що вороги блїдотвари забрали в мене пістолї. Та в тій же самій хвилї прийшло йому на думку перешукати сїдло. Затримав коня, зіскочив з него і почав скоро перешукувати кождий закуток сїдла. На превелику радість знайшов два пістолї, мішочок куль та ріг з порохом. Він з радости аж підскочив і на весь голос закричав:

— Педро!.... Педро!... щастє твоє, що я скоріще не впав на сю думку, а то попамятавби ти мене!,...

Радіючи мов мала дитина, сїв на коня і свобідно їхав безмежними степами.

Другий Розділ.

Степи се безмежні простори вкриті травами порізані то ширшими то вущими руслами рік. Денеде виростають дерева. На пограничу тягнуть ся непроходимі ліси, яких доторкнула ся доперва европейська сокира.

Диких коний в Америцї первісно не було. Европейцї привезли в Америку конї і богато пустили їх на волю. Індіяни перед прибуттєм Европейців не знали коний. Коли Індіянин побачив чоловіка на кони то думав що се одно сотворіннє. Сегодня Індіяни привикли до коня і ним дорожать. Мати коня се найбільше щастє Індіянина. Він знаменитий їздець, мимо того, що не уживає стремен анї сідла.

В степах волочать ся стада білих та сірих вовків. Самітно степовий вовк не страшний, але в гуртї стає дуже небезпечним а головно білий вовк. Дуже небезпечними в американських степах є гадюки. Америка богата на них. Найнебезпечнїщою є тарахкавка, що має на кінцї хвоста тарахкавку подібну до видутого, висхлого піхура. Щоби позбути ся гадюк та вовків Індіяни запалюють степи. Тодї море полуміни, обіймає кількадесять миль простору і з подувом вітру посуває ся в перед аж попаде на ріку і тут затримає ся.

Генрик їхав спокійно, роздумуючи над тим, що було та що може із ним стати ся. Коли він поглянув перед себе, то запримітив на небосклоні туман. --- Буря надходить --- подумав Генрик і почав розглядати ся довкруги, чи не побачить де якого захисту. Вітер дув ззаходу а на полудни були гори. За горами видніли вершки ліса. Туди Генрик не думав ховатись, бо такий здахист уважав невідповідним.

Тим часом його кінь ставав чимраз неспокійніщим а туман чорнів і з великою скоростю зближав ся. В кінці дивний запах розійшов ся в повітрю.

Генрик задержав коня. Коли приглянув ся краще туманови то зрозумів, що се наближаєть ся огонь. Страх огорнув його. Та не довго піддавав ся Генрик страхови. Скоро запанував над собою, завернув коня і почмав стрілою на полудне в сторону гір. Гектор сам відчув небезпеку і хотячи оминути її, зі всіх сил гнав в перед мов вихор.

Нагло Генрик здержав коня і видав із себе розпучливий оклик. Перед собою у стіп гір побачив табор Індіянів, племени Команшів, найбільших ворогів „білотварих" Европейців. Індіяни побачивши Генрика сейчас досіли своїх коний і пустились в сторону Генрика.

Поженнє Генрика було надто критичне. З одної сторони були кровожадні Команші а здругої огонь, що наближав ся з великою скоростю.

--- Що почати?... Боронитись?...

В одну мить завернув Генрик коня і пігнав прямо на огонь. Краща смерть в огни, як страшні муки і смерть з рук Команшів. В тікати на право або ліво, Генрик не

хотів рішати ся, бо знав, що його кінь надто утомлений і не зможе довго утікати а Індіяни на своїх шпидких конях могли легко його дігнати. Одинокий переїзд через огонь міг уратувати Генрика від смерти.

Огонь сичів, тріщав і великою навалою посував ся в перед.

Кінь став, почав порскати, і не хотів скакати в огонь. Генрик не тратив притомности але сейчас завязав очи коневи, закрив ніздря і шпигнув острогами. Кінь підскочив в гору і скочив в огонь, що посував ся в перед.

Огонь закрив іздця і коня своїми полумінням, Індіяни затримали ся і видали довгий проразливий крик; та вскорі самі завернули своїх коний, щоби не попасти в огонь.

Діло Генрика було божевільне. Немало треба відваги і рішучости, щоби піти на таке діло. Його вчинок рішав про життє або смерть.

Огонь тріщав і сичав. Волосє Генрика та шерсть коня спалилась. Брак воздуху спирав віддих. Та вскорі кінь пролетів пасмо огню і гнав напружено по попілї. Нагло кінь пристав. Генрик отворив очи і побачив перед собою малу річку. Диму вже не було.

Не висказана радість огорнула Генрика. Він зіскочив з коня, зняв з його очий хустку і завів його в воду. Кінь занурив ніздря у воду, а Генрик обтер з нього спалену шерсть. Коли Генрик глянув позад себе, то огонь вже був під горою. Чорні клуби диму взносили ся високо неначе сягали аж до небозводу.

Генрикови здавало ся, що всяка небезпека вже минула і хотів зійти з берега у воду, щоби себе охолодити. Та нагло почув він гавканнє собак. Коли він

поглянув в сторону гавкання то побачив стадо вовків.

Вовкам грозила смерть від вогню і вони ховали ся над берегами ріки. Позаяк огонь гнав їх сотки миль тай голод почав їм докучати, побачивши коня, вони гурмою летіли, щоби чим скорше задовільнити себе. З палаючими очима вони зближали ся до Генрика.

Страх знова загостив. Генрик скочив на коня і в одній хвилі був на противному березі річки. Вовки завили проразливо і пустились в погонню за утїкаючою добичею.

Нова погоння на смерть і життє. Гектор добував останнї сили, щоби не попасти серед зголоднїлих вовків. Вовки гнали за утїкаючими і проразливим витем приманювали ще більше вовків. Юрба вовків білих і сїрих неначе хмара посувалась за Генриком. Положенне Генрика було страшенно прикре. Він бачив як кінь чим раз повільнїще біжить і розумів, що недовго ще зможе бічи Гектор.

Перед очами Генрика на обрію замаячив лїс. Надія заволодїла ним і він промовив до Гектора:

— Скорїще, скорїще, любий коню, — в лїсї наш ратунок.

І кінь неначе зрозумів слова свойого пана і намагав скорїще бічи. Та се довго не тревало; сили його опускали і він ледви ногами волочив.

Нагло Генрик запримітив на боцї кілька дерев і туди повернув коня. Коли кінь пролїтав біля дерев Генрик вхопив ся за галузь, пускаючи коня видрапав ся на дерево. Кінь позбувшись тягару пігнав скорїщим темпом. Вовки не затримуючись біля дерева погнали за утїкаючим конем. Генрик бачив, як кінь зникав з юрбою вовків за поблизькою горою. Жаль стискав за серце, бо не сподївав ся більше зустрінутись з тим

хто кілька разів вратував його від смерти.

Не довго міг Генрик віддавати ся жалю, бо побачив, як часть вовків покинула погонню і завернула ся. Вовки в скорі опинили ся під деревом, на якому сидїв Генрик. Дике витте відбирало у Генрика всяку надію на виратуваннє. Між вовками голод робив своє. Вони скаженїли. Один білий вовк намагав видрапати ся на дерево. Генрик витяг пістоль і вимірившп добре стрілив. Вовк повалив ся неживим. Скоро вовки побачили, що їх товариш не жиє, кинулись на него і сейчас роздерли його на куски. Та вовки скоро упорали ся з убитим і почали знова драпатись на дерево, неначе домагали ся, щоби Генрик ще другого убив. І Генрик стрілив в друге. Та сим разом не убив вовка, тільки зранив йому щоку. Вовк почав утїкати, та прочі вовки побачили кров, і кинулись на утїкаючого. На хвилю почала ся дика борба між вовками. Ранений боровсь та вскорі зник під купою білої та сїрої шерсти. Коли купа розійшла ся то з вовка остали тільки кости.

Генрик хотїв ще стріляти та оба дула пістолїв вже були порожні. Він сягнув по порох, щоби набити пістоль. Як сильно він здивував ся, коли місто пороху, висїв кавалок рога. Щож стало ся?...

Коли Генрик їхав через огонь, то порох запалив ся і повстав вибух. Позаяк кінь летїв зшаленою скоростю то ріг з порохом,що був привязаний шнурком повисав позад Генрика і в часї вибуху не зранив його.

Погано стало Генрикови, коли він побачив що нема в него пороху. Що йому робити? Зголоднїлі вовки нетерпеливо вижидали на него. Генрик знав, що не витримає довго оттак пробути. Голод і утома готові зломити його навіть скоріще, як він міг сподїватись.

Тимчасом сонце хилило ся до западу. Червоні проміннї неначе кровію зрошували степ. Під деревом розтаборились вовки і жадними очима споглядали на Генрика. Хвилї минали повільно, кожда мінута здавала ся Генрикови вічностю. Сонце спочило, і темна ніч обняла землю. В степу замовкло тільки під деревом час від часу гаркали вовки.

Генрик не почував себе безпечно. Їзда на життє і смерть і пережиті враження сильно вичерпали Генрика і він чув великий потяг до сну. Скільки міг, стільки змагав ся Генрик та в кінци пореконав ся, що так дальше годї боротись із зморою і треба шукати якогось виходу з того критичного положення.

Генрик знав про те, що степові вовки втїкають від огню, але як тут огонь розложити? Злїзти не можна а на дереві трудно що не-будь зробити. Та на щастє намацав рукою суху галузку. Сейчас виняв кремінь і губку і став кресати. По тяжких трудах галузка запалила ся як смолоскип. Генрик з горіючою поломінню зіскочив з дерева поміж вовків і почав махати довкрут себе. Вовки сполохали ся несподїваним зявищем, зірвались чим скорше і розбіглись. Генрик махаючи одною рукою горіючим патиком другою назбирав ріща, наложив на купку і підложив огонь. Після сего видрапав ся знова на дерево. Вовки почали вертатись і вскорі знова були всї під деревом, бо горіючий патик був скритий під ріщем. З приспішеним биттєм серця Генрик вижидав тої хвилї, коли мало занятись ріще.

Легонький вітрець продував. Огонь повільно обнимав одну галузку по другій а в кінци обняв все ріще і бухнув поломінню. Вовки з пророзливим виттєм розбіглись. Генрик зрадів, чим скорше злїз з дерева і став до-

кладати до огню дров. Коли назбирав богато ріща та дров і розложив великий огонь, Генрик сів біля огню і трохи свобіднїще відітхнув. Поломінь кидала довкруги червоне світло на доволї далеку віддаль. Чим дальше від огню, тим ставало темнїще, а там дальше зовсім було темно. В тій темнотї можна було запримітити колесо світячих точок неначе зірок. Генрик знав добре що то не зірки, а очи диких вовків.

А сон робив своє. Хотяй Генрик намагав ся ходити і тим ухилитись від сну, то се на нїщо не придалось. Сон таки переміг і Генрик впав при огни і помимо небезпеки заснув. Та сон його не був спокійним. Пережиті за дня небезпеки продовжували ся у снї. Борба з вовками за дня у снї замінила ся на борбу з морськими рекінами. Йому здавало ся що знаходить ся в водї серед моря і потапає. В тім прискакує рекін і отвиряє свою страшну пащеку. Генрик витягає руки до оборони, але рекін вже схватив і стиснув його за горло.

Генрик пробудив ся. Моря і рекіна не було але в руцї почув щось живого а шию мав неначе клїщами стиснену.

— Великий Боже! — що се?!.., крикнув Генрик і зірвав ся на рівні ноги. Коли краще приглянув ся тому, що стискало його шию то пізнав, що се була гадина тарахкавець. Гадина засичала просто в твар. Генрик сейчас ухватив гадину обома руками і з надлюдською силою відірвав її від свойого горла і перерізав її ножем на двоє. Обидві части вились по землї. Генрик хотїв їх зловити і вкинути в огонь, але кров стялась в жилах, коли побачив на руцї рану від укушення.

Генрика обняв страх і розпука. Укушенне тарахкавця спричинює смерть в кількох годинах. На се уку-

шенне тільки Індіяни знають лік, який заховують в тайні перед Европейцями. Генрик знав, що його чекає. По кількох хвилях глухої розпуки сказав гірко до себе:

— На те я утік перед мексиканськими кулями, на те оминув диких вовків, щоби тепер умирати нужденною смертю від укушення гадини?!... Ні! — крикнув і кинув ся до огню. Виняв горіючий патик і приложив до рани.

Засичіло, запах спаленого тїла розійшов ся в повітрю, а страшний крик вирвав ся з грудий Генрика. Він не зважав на біль а випікав рану. Однак біль був страшний і Генрик омлілий повалив ся на землю.

Третий Розділ.

Генрик не знав, що діялось із ним в часї його омлїння. Коли отворив очи, то побачив довкруги себе стїни людського помешкання. Се дуже здивувало Генрика і він став сам себе питати:

— Що стало ся?... Чи се сон чи ява?... Відкіля я тут взяв ся?... Деж вовки?... Менеж гадюка вкусила в руку... ой!..

Сей оклик болю видер ся з грудий в той час, коли Генрик хотїв піднести праву руку Вона була опухла і оббандажована та дуже болїла. Та се тільки пригадувало недавно пережиті хвилини а ніяк не пояснювало омлїння. Ся загадочна зміна в його положеню приневолювала його до думання. Коли Генрик робив ріжні припущення, отворили ся потихо дведі і на порозї з'явила ся дівчина в убранню на пів европейськім а на пів індіянськім. Побачивши, що хорий пробудив ся, дївчина примкнула двері і сховала ся.

— Прошу не втікати — крикнув Генрик.

Дївчина завагала ся. Не знала, що почати. Вагання пройшло і вона рішила ся ввійти в кімнату.

— Де я — спитав Генрик дївчини, — як ввійшла вона до середини.

— В домі трапера Франка.

— Як я сюди попав?

— Мій батько знайшов тебе непритомним при вогни.

— Хтож обвязав менї рану?

— Мій батько сказав менї, що рана походить від укушення гадюки і я ужила знаного ліку. Будь спокійний, лік є певний і ти вскорі виздоровієш.

— Дякую тобі, моя дитино сказав капітан і витягнув до неї праву руку — скоро виздоровію, то винагороджу тебе.

Дївчина сим немовби обидила ся, бо її обличе приняло похмурний вигляд.

— Мій батько трапером — відповіла дївчина — і анї я анї мій батько не жадаємо відплатити за наші дїла. Те що ми зробили, се повинен робити кождий чоловік.

Сею відповідю Генрик засоромив ся. Він думав, що має перед собою дику Індіянку а не людину з вихованнєм і з понятєм людськости. Щоби оправдати себе і перепросити обиджену дївчину, Генрик промовив:

— Я не думав о надгороді в грошах, лише о вдячности.

На се дївчина нїчого не тідповіла, тільки заняла ся запрятуваннєм в кімнаті.

— Як ти називаєш ся? — спитав Генрик хотячи навязати розмову.

— Амалюнґа — відповіла коротко дївчина.

— Амалюнґа? — спитав здивовано Генрик. — Я не знаю такого імени. Се здаєть ся індіянське імя. Скажи менї, будь ласка що се імя означає, бо кожде індіянське імя має своє значінне.

— Що значить? — промовила дївчина. — Значить „Дочка Дебрів“.

— Ах, чудове імя — відповів Генрик — але відкіля воно взяло ся в тебе?

— Моя мати була Індіянкою з племени Команшів і тому мій батько прозвав мене індіянським іменем.

Амалюнґа знова заняла ся прибраннєм кімнати. Генрик тепер мав нагоду приглянутись краще дївчинї.

Амалюнґа була дуже гарною. Краса обличча гармонїйно зливала ся з гарною будовою її тіла. Довге, кучеряве волоссє спадало на рамена і надавало якогось таємничого чару „Дочцї Дебрів“

Коли Генрик любував ся красою дївчини, в кімнату увійшов сильний високого росту мущина. Довга борода спадала на груди, а вбраний був в лосячу шкіру, крою напів европейського а на пів індіянського. Сей мущина побачивши, що Генрик не спить спитав:

— Як почуваєш себе, капітане?

— Добре — відповів Генрик — сподїю ся, що не довго буду тобі докучати.

— Дивно менї — говорив трапер — що тут серед диких околиць я знайшов анґлійського капітана. Вчера попав ся менї в руки кінь, що втікав від вовків. Се привело мене на думку, що комусь мусїло притрапитись якесь нещастє.

— Ах! — закричав радісно Генрик — мій Гектор врятований.

— Було велике щасте — говорив дальше трапер — що я і Амалюнґа упорали ся з вовками. Кінь утїкаючи інстиктово прибіг до моєї оселї і забіг прямо на подвіре. Вовки туй-туй мали дігнати нещасливе звіря і роздерти його, та нам вдало ся прогнати вовків. Кінъ має богато знаків від попечення, спевностю ти капітане мусїв відбути їзду через огонь. Щож тебе приневолило до сего?

— Індіяни гнали за мною — відповів капітан.

— Індіяни — крикнув старець і урвав.

На його обличу виступив вираз непокою. Він вдивив ся в землю і здавало ся, що поважно думав.

— Якого племени були Індіяни — спитав по хвилї.

— Здаєть ся менї --- відповів Генрик — що се були Команші.

— Біда нам! — крикнув трапер. Сї червоні чорти слїдять за нами. Та маю надїю, що вони не віднайдуть моєї хати.

— Чейже по димі, що виходить з хати, можуть віднайти — сказав Генрик.

— Сего я не боюсь сказав трапер — коби який иньший случай не викрив моєї хати. Моя хата стоїть в долинї, заслонена горами і величезними деревами, котрих галузє навіть диму не пропускає. Я тут мешкаю вже 15 лїт а не довелось менї побачити нї одного червоношкірця, около моєї хати. І тепер сподїю ся, оминуть червоношкірцї мою господу. Та поки що там буде, ти капітане спи. Тобі треба як найбільше спочивати, щоби чим скорше прийти до сил... Амалюнґо, ходи зімною.

По сих словах обоє вийшли. Генрик остав самий овіяний найріжнороднїщими думками.

— Дивні сї люди — думав Генрик — роскоші світа їх нїчого на обходять. Жиють серед дебрів в самоті, проводять житте без потреб і без журби. Їх не захоплюють житеві змагання, вони не бачуть і не чують житевого гамору, вони визволились з під ярма погоннї за щастем — вони щасливі, тим що жиють серед тиші, далекі від проливу крови і від житевого митарства.

Четвертий Роздїл.

Днї минали віковічним темпом. Після ясного дня, наступала понура ніч, а після ночи ясний день. І так проминуло кілька місяців від часу як Генрик опинив ся в домі батька „Дочки Дебрів". Генрик цілковито виздоровів, але попращатись з хатою трапера якось не міг. Нераз збирав ся виїхати, та коли надходив означений день відїзду, Генрик знаходив якісь причини, що відволікали його від'їзд. Нїчого дивного, що веселий світ вже неманив його до себе. Амалюнґа прикувала його до життя серед дебрів. Йому було весело з Амалюнґою полювати на дикі звірята, йому здавало ся, що проводить найщасливіщі днї свойого життя, коли з нею перескакував рови, ріки або колоди відвічних дебрів. Амалюнґа була правдивою дочкою дебрів. Вона не здрігала ся, коли її кінь перескакував пропасти, вистріл її стрільби нїколи не схибив а її око розпізнавало предмети на далеку віддаль. Коли додамо ще до сих прикмет доброго стрільця і красу Амалюнґи, то зрозуміємо чому саме Генрик відкладав свій від'їзд та вкінци рішив остатись ціле житте серед дебрів.

Генрик надумав одружити ся з Амалюнґою, та не знав чи вона на се пристане. Ся справа була надто

таємнича, бо Амалюнґа ніколи ні одним словом, ні ділом не оказала свойого теплїщого чуття. Вправдї її було приємно в товаристві Генрика, любила з ним полювати, часто сама запрошувала його до себе, та все те не могло бути доказом її кохання.

І до Франка Генрик привязав ся. Отвертий, щирий характер трапера зробив на него чи малий вплив. Генрик пізнав шляхотність характеру Франка і тому носив в своїй душі щирі почування до сего чоловіка.

День був погідний. Франк і Генрик вибрали ся на полювання на буйволів в околичні степи. Полювання пройшло удачно, бо вдалось убити кількох буйволів. Коли стало вечеріти Франк і Генрик вибрались домів.

Їдучи звільна Генрик рішив ся виявити Франкови свої почування до Амалюнґи. Довго боров ся з ваганнєм а в кінци отверто висказав те, що скривав довгий час в свойому серцю. Франк вислухав щирої сповіди Генрика. Ся вістка анї здивувала його, анї не втїшила. Вправдї по обличчу можна було пізнати, що в душі його, щось заворушилось, та він запанував над своїми почуваннями і промовив поважним голосом:

— Амалюнґа є дивною дївчиною. Вона є вірним образом матери, що виводила свій рід з начальників племени Команшів. Той начальник до сегодняшного дня проклинає мене за те, що його дочка покинула його і стала жити зі мною. Амалюнґа отримала від своєї матери її натуру а від мене европейське вихованнє. І я в Европі не був трапером. По смерти жінки я осів в сїй хатині, де тепер живу з маленькою Амалюнґою. Довгі вечері я витрачував на виученнє моєї донечки читання та писання. Коли я йшов на полюваннє, та й Амалюнґа товаришила менї. Вона стала відрадою в мойому життю,

вона стала найбільшим і найдорощим моїм скарбом. Тобі я радий поручити в опіку свій дорогоцінний скарб, та перш постарай ся о серце Амалюнґи. Як то вона що захоче ділити свої радоші і горе із тобою, то я не стану запорою вашого щастя.

Генриком оволоділо невимовне щастя і він став дякувати старому Франкови. Коли Генрик висказував свою подяку, вони наближили ся до хати. Нагло Франк затримав коня.

— О Боже!.. — крикнув перестрашений — тут мусіли бути Індіяни.

Чим скорше зіскочив з коня і почав приглядатись слідам.

— То були Команші! — закричав дрожачим голосом, сідаючи на коня.

Чвалом оба пігнали до хати, та місто хати застали звалища.

— Великий Боже! — з розпукою крикнув Франк — Тут були Команші і знищили мою хату!... Щож стало ся з Амалюнґою?

Генрик кинув ся шукати в розвалинах Амалюнґи. Та мимо страшного шукання не вдалось знайти її.

— Амалюнґу забрали з собою Команші — сказав трапер стоячи мов скаменілий. — Та біда нужденним дикунам, крикнув розхвильований, коли моїй дитині заподіяли яку кривду. Я ще чую в собі силу і моя рука в силї сотки червоних чортів виправити до пекла; в менї жиє ще та сила, що з'єднала менї у Команшів імя „Дух-громів",

По сих словах він спокійно почав приглядатись слїдам. Придивившись докладно висказав:

— Їх мусїло бути зо двіста. Звідсїля вони подались на північний захід в напрям скалистих гір.

Нагло Генрик запримітив якусь карточку. Скоро підняв і став читати:

,,Індіяни напали і забрали мене з собою. Здаєть ся, що вертають з розбишацької виправи. Зі мною обходять ся добре. Прямують в північну сторону.

Амалюнґа.“

Франк відітхнув. Випростовавшись, стиснув сильнїще стрільбу, та споглянувши на північ крикнув:

— Піду за ними, хотяйби прийшло ся й загинути.

— І я піду — сказав рішучо Генрик.

— Гаразд! — Тепер я бачу, що ти кохаєш мою дочку. Їдьмо, конї наші не дуже втомлені, а пороху та куль маємо доволї.

В кілька хвиль пізнїще оба сидїли на конях і гнали в західно північну сторону слїдами Індіянів. Генрик подивляв зручність Франка в вишукуванню слїдів. Навіть на найтвердшій землї зумів він в повнім бігу свого коня розріжнити слїди. Вони гнали мов дикий вихор. Любов Франка до дочки, здавалось, збільшувала його сили, додавала гарту. Його спокій зник а з цїлої постави бухав огонь нетерпеливости. Раз в раз переганяв Генрика а коневи не давав нї хвилї віддиху.

Тим часом запала ніч. Місяця справдї не видно було, але зорі так гарно сьвітили, що оком можна було далеко заглянути. Наші їздцї запримітили купку дерев і спрямували до них. Конї були надто утомлені і зголоднїлі і тому конче треба було спочити. Скоро приїхали в лїсок сейчас розложились на спочинок і довший час не промовили до себе нї слова. Кождий був занятий

власними думками. Франк задуманий понуро дивив ся на тріскаючий огонь і раз в раз скриготав зубами. В його уяві малювались чорні картини. Він знав звичаї Індіянів і знав, що при розділі добичі Амалюнґа дістанеть ся комусь як невільниця.

Хто знає, як довго тревалаб мовчанка, якби Франк перший не був не обізвав ся.

— Давби Бог, щоби Тляскаля її не пізнав.

Генрик поглянув здивовано на трапера і спитав хто се саме той Тляскаля.

Франк кивнув кілька разів головою і промовив:

— Тляскаля є начальником Команшів.

Се нічого не пояснювало Генрикови.

— Так щож — промовив Генрик — тож Індіяни йдуть все під проводом начальника.

— Добре, — сказав трапер, — але знай, молодче, що старий Тляскаля є батьком її матери.

— Ах!—закричав здивований Генрик і зірвав ся на рівні ноги—тепер я є спокійний і жичив би собі аби її пізнав.

Трапер потряс головою з неукомпентованем.

— Сідай молодче, — сказав — і послухай що тобі скажу, а будеш иншого переконаня.

Може бути, що Генрик не розумів трапра. Усів справді, але тримаючись першої думки запитав: Чи Амалюнґа знає, що Тляскаля є батьком її матери?

— На щасте не знає.

— Як то на щасте — сказав здивований Генрик. Прецінь колиб Тляскаля знав, що Амалюнґа його внука, то не позволив би, щоб її хтось міг якусь кривду зробити.

— Так думаєш як розумієш — відповів трапер. Послухай. Колиб Тляскаля пізнав її, тоді взяв би яко до нього належну, а тоді ми певно вже не виділиб її.

— Але почім мігби її пізнати?

— Мама витатовала їй на лівім рамени вужа, котрий є знаком родини Тляскалї. Коли той старий начальник той знак зауважить, пізнає, що є членом його родини. Через питане довідаєсь о моє імя і в тій хвилї довідаєсь, що Амалюнґа є моєю дочкою.

— Дійсно, — сказав Генрик — що в той спосіб пізнав би її яко внучку. Не можу однак поняти, що крім упровадженя до шатра племени, малоби їй еще яке инше грозити небезпеченьство.

Не знаєш звичаїв Команшів—відповів трапер — для той так говориш. Отже річ маєсь так: Амалюнґа вже є в відповіднім дївочім віку. Потребує її перший ліпший з вождів Команшів побачити і хотїти їй за жінку, а після їхнього звичаю, Тляскаля не мав би права відмовити. Перший жадаючий її вожд має вже право до неї. А що, чи не уважаєш сего за небезпеченьство?

Але-ж Амалюнґа на се не пристане! — викрикнув Генрик жалєм.

Нїчо їй то не поможе — відповів трапер — бо коли Тляскаля не має права відмовити, якже она моглаб оператись? Мусить бути послушною, бо так вимагає право племени.

Генрик йсйкнув на ті слова і кинув ся в розпуцї на мураву. І Френьк мовчав. Докинувши патиків на огонь, положив ся також коло огню. Чи спав того Генрик не міг видїти. Сам же-ж був в сумнім положеню. О спаню не було мови. В його думках родились страшні

сцени, котрі страдали його. Перевертав ся раз-в-раз, з одної сторони на другу, неначеб леговище було за тверде, але ні, бож до такого нічлїгу був призвичаєний, але що думки аж надто мучили його і хотїв позбутись тих видовиць, котрі йому в голові малювались.

О як охотно сївби на коня і сам оден і впав-би між рабівників, щоб міг відобрати те, що було йому в житю найдорозшим.

Однак, в тій хвилї то було неможливим, і зі своїми думками, страхами і бажанєм мусїв позістати безчинним аж до раня.

Пятий Роздїл.

Ледво рання зірка зрумянила всхідну часть неба, вже наші їздцї досїли коний і гнали слїдом. День був чу...вий. Сонце розпустило свої оживляючі промінї по квітчастім степу. а бальсамова вонь розлягалась в повітру. Конї відпічнувши через ніч сунулись мов стріла ледви копитами землї досягали.

Здалека їздцї шаріючі з синьою стяжкою скалисті гори, поза котрими знаходились села Команшів. Однак помимо шаленої їзди, єще підганяли свої конї. І мали повну причину, бо коли Команшів не доженуть перед горами, то поза ними, для них вже нема надїї дістати Амалюнґу, хіба впасти. пімстячись на Команшах і власне жите віддати.

Френьк, помимо того що кінь гнав шалено не спустив ока з землї щоби не згубити слїду.

Нагло, стримав коня на місци.

— Молодче! — закричав — там знова лежить папірець.

Генрик в тій хвилї скочив з коня.

— Читай що там стоїть — сказав коротко але рішучо.

Генрик читав:

''Коли будете гонити Команшів, щоби Бог дав, то ся карточка ваших очий не уйде. Зі мною обходять ся добре. Оден старий начальник не позволяє, щоби зі мною зле обходились і часто вдивляєсь в мене дивним оком. За те не подобаєсь менї поступованє двох начальників. Оден з них є родовитий Мексиканчик відражаючий чоловік, котрого імя я не могла довідатись. Другий є пристойний воевод, родовитий Команша називаєсь ,,Білодерев''. Оба старають ся о мене і оба уважають мене за здобич і Бог знає що зі мною станесь. Я постановила скорше умерти чим статись лупом одного або другого. Старий начальник для того взяв мене під свою опіку. Я зі своеї сторони є всегда при нім, бо маю Віру в нього.

Амалюнґа''.

Сї слова склонили обох їздців, єще до дальчого поспіху. По дорозї змовлялись, в який спосіб можнаб увільнити Амалюнґу. Однак так скоро не могли нїчо певного постановити. Єдино то, що свій плян мусять розпочати в ночи. Але як?

В кінци мали плян готовий, але плян дуже ризиковний, Оден з них мав всунутись до табору Індіян, а другий чекати поза табором з готовими кіньми. Але як того доказати? треба було чекати з постановленєм аж до послїдної хвилї.

Над вечером побачили Індиян. Був то довгий шар їздців. Френьк з Генриком скрились за горбок, щоби Команші не доглянули їх, а самі могли добре на всьо уважати. Зауважили також, що коли шаласи були ус-

тавлені, двох Індиян табор, правдоподібно в цїли польованя. Кождий з них пустив ся в иншу сторону. Обидва їхали на муштанґах і оба були узброєні. Френьк в тій хвилї впровадив конї в корчі, котрі знаходились на горбку, бо мабуть бояв ся, щоб часом, котрий з сих їздців не зближив ся до горбка.

Впевнившись з укритєм коний, вийшов до Генрика і тепер оба приглядались сим двом Команшим, котрі тим часом вїхали на степ і як здавалось зближались оден до другого.

— Коли очи не милять мене — сказав по малій павзі трапер -- то отой їздець є білий". Сидить за просто на кони, чого Команші не знають, зрештою його убране здаєсь менї не є цїлком Індіянське.

Особливим способом здавалось що їздцї взаїмно до себе зближались. Нагло ґальопом почали гнати но себе і нараз стали віддїлені лише річкою. Генрик і Френк зауважили що поміж Індиянами взнеслась сварка.

В злости оба противники піднесли праву руку до гори. а тодї Індиянин шарпнув свого коня, котрий відважно пересадив ріку. Сила скоку була так велика що мустанґ поточив ся і упав на землю передом, а в тійже хвилї другий їздець блискавицею став, коло безборонного. Вніс високо томагавк, чи топір і сильним ударом розплатав чашку своєму противникови. котрий перевернув ся і упав через коня на беріг ріки. Побідник копнув єще тїло ногою, струтив у воду, а филї крутячи трупом, уносили за собою.

М о р д е р ц я, бож годї єго инакше назвати, досїв тепер своєго коня і звільна поїхав до обозу, де вмішав ся поміж прохожих Індиян.

Хвилю стояли наші їздці в поважній задумі.

Отсе, оден з тих найгірших вчинків — сказав трапер — яких в сих пущах я вже нераз бачив. Тут нема права, тут нема судії, тут нема спрведливости. Сей лотер, котрий так страшно свого противника замордував, буде без сумніву холоднокровно курив файочку, коли замордованого будуть шукали і нічо в його лици не зрадить і що його помагавк є закровавлений.

Лотер, котрий того начальника замордував видававсь мені знакомим — обізвав ся Генрик. Його постать, його кінь є мені знані.

— Може бути — потвердив трапер, що то оден з тих відступців, котрий походить з европейських родичів, а пристав до Індіян. Є то найгірші люди. Звичайно поворот до своїх, є для них відтятий, бо се є звичайні рабівники, злодії, розбійники, котрі перед рукою справедливости ховають ся в лїсї та степу. Такі, ще більше збиткують ся над тим що з їхньої крови походять.

В тім Генрик пригадав собі лист Амалюнґи і задрожав. Внутрішне почуте говорило йому, що то було тих двох, котрі о її руку старають ся, а тепер для неї сей мордерський поединок відбули. Хотів вже свої думки відкрити Френькови, коли послїдний закричав,

— З'їдьмо до річки і побачимо що дієсь з начальником. А може ще не забитий, може ще жие, може вдасть ся нам вратувати його! —

Остаточно опустили свою криївку і зближились до ріки. Власне в тій хвилї вода тїло в то місце принесла.

— Жие — сказав — він жие. Лише Індиянин вміє, помимо так сильного удару, утриматись на водї. По

тих словах відвязав своє лярсо і розвинув щоб пустити. Вожд, котрий лежав тепер на воді до гори і то так, що лише твар і поверхню тіла по над водою було видко, пірнув о одну стопу глибше і лише темні зариси тіла, можна було побачити в чистій воді.

— Се дивне — сказав трапер — і оглянув лясо.

Генрик, котрий на всьо пильно дивив ся, положив оружіє на траву і скочив в воду, щоби витягнути вожда. Бистрі,фалї пірвали його, а розіпхнувши їх сильними раменами, пощастилось йому врешті витягнути непритомного на верх. Тепер оба взяли непритомного і положили недалеко під вербою. Генрик приніж своє оружіє і почав сушити свої річи, а тим часом трапер заняв ся ранелим Індіяном.

Шестий розділ.

Трапер перебувши довший час на пущи знав ся на розмаїтих средствах лікарських. З сеї нагоди, забрав ся також до Індиянина, і се здалось йому привести Індіянина до притомности. Але оглянувши його рану по тряс головою.

— Жите Команша — сказав — є тверде від шкіри буйрла, однак та діра в чашці не дасть ся ніколи залатати. Довго він не пожиє.

Тяжко ранений Індіянин, здавалось що зрозумів ті слова, бо питаючо звернув очи на трапера. Однак то був остаточний розумний погляд, бо зараз очи почали мінитись — Індіянин почав конати. Уста тихим шепотом почали порушуватись і говорив якісь не зрузумілі слова; Генрикови здавалось що чув слово: Амалюнза.

Оба мущини зворушені, стояли перед конаючим і побожно зложили руки до молитви за душу того, котрий був би може добрим християнином, колиб був хоч де коли слово Боже почув.

Індіян помер а душа після вірувань Індіян пішла там, де нема ‘‘блїдолиць‘‘ а буде могла доволї польовати, буйволи, тепмохи, (рід великих птахів Tetrao tetrix) і оленї.

Коли Генрик вдивляв ся в згасле лице умерлого, зродилась в нїм думка великої ваги.

— Чи не булоб то добре — думав — колиб в убраню того начальника дістатись до обозу Індіян. Можу прецінь досить плинно говорити мовою Команшів, а решту можна лишити судьбі.

Гадку свою відкрив траперови котрий з охотою на се пристав.

— Ніч буде темна — сказав трапер — і твій спільний плян може як найлїпше удатись. Коли Всемогучий буде з тобою, з певностию можеш освободити моє дитя.

Стягнули отже з небіщика убранє, Генрик з постави був подібним до Індіянина, а тим більше убранє на нїм дуже добре лежало. Трапер сам убирав Генрика, а позаяк знав ся на Індіяньскім убраню, то не задовго Генрик виглядав, як правдивий начальик Команшів. Зрадилаб його одинока біла твар, але на се знайшлась рада. Індіяни звичайно носять при собі мішочок з червонсю корою, котрого і так червону свою шкіру єще більше червонять. Індіянин також мав з собою мішочок а трапер не задовго уладив Генрика так, що навіть рідна мати не пізналаб його. Генрик тепер був скіпченим

Індіянином, що до убору і кольору шкіри, а кілька орлиних пер, доповнило його фіґуру начальника.

Помимо смутного положеня трапер усьміхнув ся.

— Справді — сказав — колиб я натрафив на тебе самого, хто знає, чи я обійшов би ся з тобою по приятельски, бо ти скінчений Команша. Але то не шкодить, се на нашу користь.

Тим часом темна заслона покривала околицю, тілько огні Індіян осьвічували місце табору. Отже вигідно Френьк з Генриком могли на всьо уважати, що там діялось. Бачили там розставлені чати, котрі оперті на піках стояли на кранцах табору, неначе камінні статуї. Поза чатами паслись мустанґи, привязані до колів. В середині великої таборової просторони, розложились Індіяни при кількох огнях.

— Може бути — сказав трапер — що Амалюнґа знаходить ся в тім місци, бо здавалось менї що я видів відходячого з відтам старого начальника. Здаэсь менї навіть що то був Пляскаля. Під його опікою Амалюнґа є тим часом безпечна, але боюсь, бо коли начальник пізнаэ в нїй свою внуку, тоді все страчене.

— Не тратьмо надії — відповів Генрик.

— А дивись! — закричав нагло трапер — там показуесь мордерця "Білодерев" приступає до старого начальника.—Говорять... відступець показує на степ, тепер показує на шалас... о, тепер можу присягнути що там знаходить ся Амалюнґа.

Генрик, уважаючи спостереженя за слушні, не спустив також ока з табора, але що не зайшло нїчо нового, а старий начальник повернув до шатра.

—Тепер час на мене — сказав Генрик — звертаючись до трапера.

Френьк кивнув головою на знак потверджeня.

— Маю охоту піти з тобою—сказав—бо туга тягне мене до рідної дитини.

— Але через те цілий наш замір пропав би, завважив Генрик.

— Правда, правда мій приятелю, твердив трапер—йдиж сам з Богом, а я звідси буду уважати, що там буде робитись.

По тих словах подав Генрикови руку, поправив йому троха пера на голові і змірив його ще раз очима.

— Будь сьмілим заговорив і для найбистрійшого ока ти є Індіянином, навіть найбільше підозріваючий стражник на постерунку нічого не додумаєсь.

Там, вказав трапер на захід — там, здаєсь мені, мусить бути найвигіднійший пункт, з котрого найлекше дістатись до обозу. Стережись, отже, щоб не зблизитись надто до індіянських мустанґів, бо в тій хвилї пізналиб в тобі чужого і через ржанє і порсканє зрадилиб тебе. Псів, дякувати Богу, боятись не потребуєш, бо я не бачив жадного. Ті зрадилиб тебе напевно, хотяй би і найтемнійшої ночи ти хотів влїзти до обозу... Іди з Богом.

Генрик пішов. Передер ся через корчі наоколо горба і незадовго зник з очий трапера, котрий по тім удав ся на місце, з котрого через осьвіченє огню міг видіти обоз докладно.

Минула добра хвиля, а в обозї Індіян нічо не змінилось. Трапер уважав напруженим оком, але нічо, щоби його мало обходити не добачив. Індіяни спокійно спочивали. Їх брунатно-червоні тїла лежали розтягнені при огни, тілько час від часу, переходить оден або другий від свого огню до другого і аби будьто відвідати приятеля або також де кому що сказати.

Жадний рух Індіян не уйшов ока трапера. Го ловно вліпив око в місце де Генрик застосовуючись до його ради повинен показатись. В кінці здавалось, що бачить його.

В самій річи нагло показалась фіґура. Неначе з землї виросла, так нагло показалась. Хто инший міг бути, як не сьмілий і відважний капітан Генрик. І дійсно то був Генрик.

Досконало! Знаменито!—говорив до себе трапер— подобалось менї твоє поступоване. Оно пригадує менї мої молоді лїта... Як не сподівано ти виліз звідтам, щоби, припадково навіть хто дивив ся в ту сторону не кине підозріня!.. Добре, добре! Не повинен скоро йти наперед, треба вперед роздивитись. Тут замовчав, бачив що Генрик пустив на перед звичайним кроком.

А тепер просто йде на шатра —муркотів — неуконтентований, здаєсь менї, що то за сьміло!

Справді обходить пів колесом перше огнище... Най його Бог має в своїй опіці!,. То сьмілий і зручний молодець, немов би трапер! Має також він дістати мою доньку, скоро увільнить її, а Амалюнґа буде любити свого спасителя.

Так говорив через якийсь час трапер сам до себе. зіставши його на горбку слїдячого кроки Генрика, а ми удаймось сами до табору Команшів.

Семий розділ.

Коли Генрик увійшов до індіянського табору, поминув блеск першого огниска і сьміло йшов дальше просто на найбільше шатро, при котрім також горів великий огонь. Заледво зробив около пятьдесять кроків,

коли кількох Індіян заступили єму дорогу. Певно, що сї люди богато пили, бо голови мали не порожні і Генрик дійсно не мало заклопотав ся.

Не довго однак він журив ся. Бачучи що лише притомностію ума може своєї цїли дiпняти, пішов сьміло наперед. Підпиті Команші вступились з дороги сподїваючись догани за своє поступоване.

На щасте зауважив то Генрик в тій хвилї і став, підчас коли заточуючись Індіяни хотіли оминути його. Оден з них судив, що випадає йому усправедливитись.

— ,,Білий Вовк'' дав йому води огневої — сказав — нехай начальник на своїх войовників не гнїваєсь. ,,Білодерев'' є великий воїн, а він тілько ,,Білий Вовк'' Команші тримають з ,,Білодеревим'', хотяй дає їм червоного молока.

Генрик махнув дурно рукою, цїлком не відповідаючи, а Команші раді що піяньство їм удалось, пішли чим скорше до своїх огнищ.

— Дивна річ, сказав Генрик до себе, знаю тепер, що моя роля, котру відограю, є дуже вдячна ,,Білий Вовк'' без сумнїву є той відступець, а я є ,,Білодерев'', о котрих то двох яко своїх конкурентах Амалюнґа писала.

З тими словами пішов дальше своєю дорогою. Осторожно, а однак сьміло зближив ся до шатра. За шатром побачив на превелику радість корчі, в котрих аж до шатра, коли сего буде потрібно, зможе утриматись. Нїхто його тут не зобачить лежачого, нї жадне підозріне не впаде, бо Індіяни кладуть ся на спочинок, де лиш їм подобаєсь.

Не надумуючись довго, розтягнув ся на земли неначеб хотів спати. Тим часом не до спаня йому було,

він чуйно уважав, що наоколо нього діялось. Звідси зором міг обвести цілий обоз, а головно хотів мати на оці огнище при найблизшім шатрі. Місце, на котрім лежав укритий, було віддалене заледво на пятьдесять кроків від шатра, в котрім як здавалось йому знаходить ся Амалюнґа.

Коло того шатра спочивало около тридцять Індіян. Одні лежали, другі сиділи; одні в мовчанці курили файки, другі розганяли нудьгу живою розмовою.

Заледво Генрик на своїм місци добре уложив ся, нагло в так тихім до сеї пори таборі зробив ся дивний рух. Старий начальник вийшов з шатра і звернув ся до лежачих при огни войовників, з котрих деякі позривались і порозбігались в ріжні напрями. По якійсь хвилї почали збігатись Індіяни зі всїх сторін і незадовго було їх зі сто при огни.

З певностію мала наступити якась нарада в важній справі.

Коли всї войовники посїдали наоколо огню, виступив старий начальник. Довге його як сніг біле волосє спадало йому на лице, що тому бронзовому лицю надало дивно-характеристичний вираз. На задній части голови волосє було звязане і на знак гідности начальника прибране в орлині пера.

— Комамші ! — почав начальник говорити ! — слухайте слів вашого найстаршого начальника. Тляскаля жив вже так довго, що вісїмдесять зим завіяло з скалистих гір, а хотяй його ноги стратили силу, дух його є всегда черствий.

Шмер потверджена його слів перебіг навкруги зґромаджених.

Начальник говорив дальше:

Тляскаля не має дітий. Тляскаля мав дочку, але ,,блїдолиций" скрав її серце і притягнув її до блїдолиців. Манїту може знає чи вона жиє ще чи нї; отже очи Тляскалї упали на сина його брата, найхоробрійшого поміж молодцями Команшів. Білодерев є мною назначений яко начальник. І знова розляг ся шмер задоволеня. Тляскаля говорив дальше:—Білодерев виконав значну виправу. руки моїх молодих войовників є сильнї, а старий начальник тїшить ся, що має так доброго заступника. Але і Білий Вовк, якого наше племя приняло за свого, також приложив ся до того, що мій нарід є на здобичу так богатий. Нехай Білий Вовк вийде і подасть, руку старому начальникови.

З поміж зібраних виступив якийсь чоловік.

Був то відступник, европеєць здавалось, котрого Команшї називали Білим Вовком. Генрикови здавалось, що того чоловіка вже десь бачив.

Білий Вовк в дуже упокоряючий спосіб подав руку Тляскалї, що здавалось, дуже утїшило його.

—Білий Вовк—почав знова Тляскаля — хоч білий має червоне серце; він любить Команшів як рідних братів. Білий Вовк показує Команшам де можуть найлїпше рабувати і лупити а від коли товаришить Команшам, від тодї войовники є богатими,

Тими словами Тляскаля трафив Команшам до серця бо почали з усьміхом вдоволеня кивати головами.

—Мій брат нехай говорить—сказав Тляскаля звертаючись до Білого Вовка.

В тїй хвилї запанувала тишина хоч маком сїй. Кождий був цїкавий, що він скаже. Білий Вовк споглянув триюмфальним поглядом наоколо а тодї почав говорити.

Але що йно кілька слів вимовив, коли Генрик за мало що не зрадив ся окриком здивованя.

—То се ти нуждарю—мрукнув сам до себе—біда тобі душегубе! Білодерев знаходить в мині местника... Ти є Дон Педро а не Білий Вовк!...

Тим часом Білий Вовк, чи знаний нам Дон Педро, почав говорити:

—Приятелї! хоробрий Тляскаля говорив правду, його язик не є роздвоєний як вужа тарахкавця. Білий Вовк наповнив руки своїх нових братів; хтож сьміє тому перечити? Часом тільки іде до блїдолицих, але серце його знаходить ся всегда у Команшів. Приятелї його знають, що начальники сказали щоби він вибрав собі з грабежі щось найлїпшого. Білий Вовк нїколи сего не зробив. Нинї однак думає инакше. Мої приятелї і брати взяли в неволю дївчину. Білий Вовк не має жінки, нехай йому дадуть Дочку Пущ. З лиць присутних можна було пізнати що всї пристають на те. Відступник з уконтетованем споглянув наоколо і видячи що нема нїкого щоб йому дївчини боронив, звернувсь з триюмфальною міною до Тляскалї.

Той однак з великим невдоволенем вислухав послїднї слова, потряс головою і наказав рукою мовчанку.

—Слова Білого Вовка є правдиві, однак не може присвоїти собі права до річи,котра є власностию иншого начальника. Дочка Пущ є частиною добичі, котру Тляскаля для себе вибрав. Його старість потребує догляду.

Відступник усьміхнув ся на ті слова.

—Щож то шкодить? Дочка Пущ може бути дочкою начальника, а жінкою Білого Вовка.

Та увага здавалась бути всім слушною і всї голосно давали свої потвердженя. Оден лише Тляскаля потряс

головою. Значить, що на те не хоче пристати. Але чи зможе оперти ся звичаєви? Тляскаля, видячи що всї є за Білим Вовком, зачекав хвильку щоб зібрати думки.

—Мої брати—сказав вкінці—нехай слухають моїх слів. Припускаю, що після моїх бажань, позіставите менї Дочку Пущ на власність. Властитель отже має право своєю власностию розпоряджати. Мовчанка ваша твердить, що маю слушність Коли отже Тляскаля має право до Дочки Пущ, може її дати тому, кому він хоче У Команшів є звичай, що перший котрий стараєсь має першеньство. Білий Вовк є хоробрий войовник, але і Білодерев є неменче хоробрим. Білодерев дістане Дочку Пущ бо вже вчера о ню старав ся. Білий Вовк нехай вибере собі жінку з поміж дочок приятелів і братів. Чиж дївчата Команшів не є гарні? Чиж не працюють як степові пчоли.

На ті слова начальника відступник бувби о мало що не випав зі своєї ролї. Очи його заіскрились глядячи на згорблену стать Тляскалї.

—Отже в сей спосіб хочете мої прислуги винагородити—заверещав.—Найперше хвалять мене, кажуть вибирай собі, а коли виберу, не хотять дати. Команші!— на ваш суд здаюсь. Знаю, що ви справедливі. Говоріть, дістану Дочку Пущ, чи нї? Думки тепер подїлились, але здавалось, більша половина була по сторонї Білого Вовка. Зі всїх сторін долїтали слова: Білий Вовк є великий войовник. Дати йому Дочку Пущ! Вже мали приступити до голосованя, коли Тляскаля еще притипив бурю.

— Зачекати — закричав — аж доки Білодерев не поверне з польованя.

Слова не були даремні і успокоїли взбурених. Ува-

жали се за слушне, щоби неприсутному начальникови, котрий для племени немало положив заслуг, не відбирати голосу. Стало на тім щоб зачекати.

— Де є Білодерев? — закричав відступник, бо знав, що коли хоче дістати Амалюнґу, мусить кувати желїзо поки тепле. Бо наколиб Тляскаля дізнавсь, — без сумніву його справа пропалаб. Длятого закричав:

— Де є Білодерев? закличте його!

— Начальник перед трома годинами удав ся на польоване — відозвав ся оден з Індиянів. Я бачив коли виїзджав на степ.

— Якто — закричав відступник — чи Білодерев не знає обозових прав? Чиж не знає. що не вільно полювати, коли огнї розложені?

Наступила глуха мовчанка. Всї спустили очи на землю, бо оскаржене було слушне.

Коли Білодерев переступив обозове право — закричав знова Білий Вовк — то також стратив те право, щоб його вислухати. Нехай менї дадуть Дочку Пущ, а на завсїгди зістану при Команшах.

І знова схилялись присутні на сторону відступника

Нагло і то в самий час прийшла надзвичайна думка до голови Тляскалї. Він сказав Команшам, що в тїй справі і Дочка Пущ повинна бути присутною. — Припровадити невільницю — сказав — хай сама вибирає.

Генрик в своїм укритю все те чув і видів. З великою нетерпеливостию очікував, що з того всего вийде. Послїдні слова уразили його аж до глубини серця. Пізнав страшне положене Амалюнґи, котра має бути примушеною сама на себе видати засуд згуби. Встав отже на ноги і сильно стиснув в руках штилєт.

Заслона порушилась і увійшла Амалюнґа, неначе яка королевв. Сьмілим і певним кроком зближилась до колеса згромаджених і стала коло Тляскалї.

— Чого жадаєш мій отче від своєї дочки? запитала ся.

— Нарід Команщів — заговорив Тляскаля дрожачим голосом — казав тебе закликати, щоби ти вибирала. Двох войовників старає ся о твою руку. Білодерев і Білий Вовк. Кого вибираєш з них?

— Погорджую одним і другим мій отче! — відповіла Амалюнґа.

— Не можна тобі погорджувати войовником Команшів, котрий є хоробрим, сказав на те поважно Тляскаля

— Ти взяв мене до неволї шляхотний начальнику— заговорила Амалюнґа — ти повинен мною опікувати ся.

— Я хотів — відповів Тляскаля — але наше право заказує менї те робити. Я є зобовязаний віддати твою руку тому великому начальникови, котрий зажадає її, коли не маю ніякої важної причини сему відмовити. А хтож може що закинути Білодеревови і Білому Вовкови. Щастем для моєї дочки є, що має вільний вибір. Білодерев знаходить ся тепер на степу, Білий Вовк там стоїть.

Когож вибираєш?

Треба зачекати, аж доки Білодерев не вернесь — сказала з великою притомністю Амалюнґа.

В тім сказав Білий Вовк:

— Дочка Пущ знає так добре неприсутного начальника як і мене, для чогож хоче з вибором чекати? Сї слова сказав, вже для того, що бояв ся Білодерева. Сподївав ся, що Амалюнґа склонить ся скорше до Індіянина, чим до нього.

— Жадаю, щоб в тій хвилї осьвідчилась — крикнув осьмілений хвилевою тишиною.

Амалюнґа поглянула наоколо. З лиця згромаджених вичитала, що і они жичуть соб і щоб вона зараз осьвідчилась і Тляскаля навіть так сказав її.

Думно взнесло дівча голову. Постать її осьвітлена червоним блеском бухаючої поломіни з огню, видавалась поважною маестатичною. Очи її палали.

Коли вже маю осьвідчатись — сказала сильним голосом — то осьвідчаю, що жадного з них не хочу. Волю отсего старця доглядати, чим зістати жінкою одного з двох.

Шмер неукоптентованя розійшов ся поміж згромадженими. Білий Вовк, а радже Дон-Педро найбільше злостив ся і заявив, що скорше не уступить доки Амалюнґа сего, або того не вибере.

Мусиш вибирати моя дочко, начав Тляскаля.

— Коли инакше вже бути не може — відповила Амалюнґа — то волю неприсутного начальника, чим сего нуждара.

Як би грім ударив в згромаджених, так всі оніміли, на те цілковито несподіване овьвідчене. Дулали однак, що Амалюнга вибере собі білого яко свого земляка. Дон-Педро скочив не начеб його змія укусила.

— Не хочеш мене! крикнув — однак моєю будеш, так як я Білий Вовк називаюсь.

По щож грозити їй — відповів Тляскаля поважно. Чи ти сам не піддав ся вирокови дочки Пущ? Щож отже, коли вирок випав на твою некористь? Дочка Пущ є власностію Білодерева. Ходи дочку!

То сказавши, взяв її за руку, щоби відпровадити її до шатра.

Осьмий розділ.

Заледво Тляскаля з Амалюнґою зробив кілька кроків наперед, коли Білий Вовк сильним голосом закричав за ним:

Білодерев не жиє!

Тляскаля затримав ся і зі всїх сторін оклик здивованя не жиє?

— Так не жиє — відповів Дон-Педро — не жиє. Там, та річка уносить його тїло до ріки Rio del Norte. Я бачив як його тїло пливало по водї мов риба в котрій нема житя.

Наступила глуха тишина.

— Білий Вовк — сказав поважно Тляскаля — сказав слово, котре засмучує наші серця. Нехай же нам тепер скаже з якої причини наш відважний начальник умер і нехай своє твердженє удоводнить.

— Нїчо лекшого як се — сказав Дон-Педро. Я бачив як Білодерев плив не живий в водї, а муштанґ його разом з ним впевностію хотїв перескочити ріку і упав в воду.

Тї слова не подобались Команшам. Як здавалось не вірили в правдивість того оповіданя, бо недовіряючі потрясали головами.

Тодї відступець бачучи, що не вірять, запросив всїх щоб пішли з ним на місце, де мав знаходитись труп Зірвалось кільканайцятьох, щоби піти з ним, колиж в тій хвилї зайшло щось таке, що їх від сего заміру встримало. Таємничо, несподївано указалась постать Білодерева в сьвітлї огнища, Звільна постать зближалась і нарештї стала поставою, можна сказати театральною.

— Білий Вовк хотів убити мене — заговорила постать приглушеним голосом.

Неописане вражіне зробило те заявлене Білодерева і його таємнича постава.

Індіяни перелякались, але хтож спише переляк Білого Вовка? Приложивши руку до ножа стояв як вритий з витріщеними очима, міряючи свого противника від стіп до голови. Був же то дійсний Білодерев, чи може його дух? Знає о тім, що з так розплатаною чашкою жить не міг, а однак видить його перед собою.

Тілько Тляскаля заховав притомність ума.

— Білодерев жиє — сказав, а то тішить серце начальника. Нехай мій брат приступить близше і послухає радісної для нього новини.

Але Білодерев не рушив ся тілько стояв в перший поставі.

Велика медицина наповнила мого духа — сказав зміненим голосом — в завтра мої брати почують її від мене.

— Дочка Пущ належить до Білодерева — заговорив Тляскаля, нехайже начальник возьме її під свою опіку.

По тих словах злапав старець Амалюнґу за руку і запровадив її до начальника, все єще поза колесом Індіянів стоячого.

Під вражінєм тої дивної сцени пішла Амалюнґа за старцем. Але коли старець віддав її Індіянинови, відступив. Коли Амалюнґа почула, що Індіянин злапав за руку, тоді перестрашена хотіла вирватись і утічи до Тляскалї, але Індіянин шепнув їй щось до уха. На той шепіт Амалюнґа задрожала і вже не старалась щоб вирвати свою руку.

— В завтра мої брати довідають ся о великій медицині — сказав Білодерев і удав ся нібито до шатра, але в самій річи скрутив в корчі, в котрих зник Команшом з очий.

Так отже нарада взяла свій конець в задоволяючий спосіб. Одні і другі порозходились до своїх огнів, раді, що слова Білого Вовка не здійснились.

Натомість Дон-Педро скриготав зубами і заприсягнув пімсту тому, хто йому його заміри перетяв. Він додумував ся якогось підступу, однак не міг впасти на гадку, в який спосіб сплетено йому такого фіґля. Щоби майбутний Білодерев мав бути Генриком, того він думати не міг, але підозрівав, що то була справка самих Індіян. Однак не довірючи всьому, вишукав собі безпечне місце, звідки міг би легко втічи, бо коли то був дійсний Білодерев, то побут між Індіянами уважав за нехибну смерть.

Тимчасом майбутний Білодерев був вже в ліску по зачатами. Темнота ночі сприяла їм дуже в їх утечі.

— Освободжені! шепнув Генрик — вже нам тепер нічо не перешкаджає.

— Тисячна подяка, пане капітан — заговорила з тиха Амалюнґа. — Боже милосердний, хтож був би міг сподіватись такого обороту річи! Де мій батько?

Чекає на нас там на горбку.

— Дальше, чимскорше спішім до нього! — благала нетерпеливо Амалюнґа.

— Так то скоро не йде сказав Генрик. Там дальше пасуть ся мустанґи Команшів, суджу, що добре буде коли ти вишукаєш свого коня, котрого тобі Команші забрали. Я сам не думаю перший утікати, бо можливо що вишлять погоню за нами.

Амалюнґа хвилю надумувалась, а потім пішла за Генрихом в напрям, в котрім коні знаходились. Без жадної перешкоди дістались на місце. Амалюнґа зараз віднайшла свого муштанґа, котрий здавалось, пізнав її бо спокійно позволив всїсти на себе. Тимчасом Генрик мав троха клопоту зі своїм, бо мустанґ рвав ся і храпав В кінці мусїв піддатись волї Генрика.

Тепер наперед! — викрикнув Генрик, закинувши коневи уздечку. Туди поїдемо на горбок, а з відтам на широкий степ.

Заледво ті слова вимовив, як обоє рушили з місця Однак не старались відїхати по тихо і не спостережені, власне хотїли показатись, не начеб для роздражненя. Немов блискавиця перегнали через стадо переляканих мустанґів і через перераженi чатї. Чатуючі справдї кинулись до своїх коний, що би дати погоню за утїкаючими, але в хвилевім замішаню не легко удалось їм вишукати своїх коний і дістатись їм на хребет.

Обоє утїкаючі тимчасом були вже далеко, нім перші з погонї надїхали. На передї гнав якійсь відважний їздець, з лицем встеклостию палаючою. Був то Дон-Педро.

По мимо того, що утїкаючі напружали сили, Педро що раз то більше зближав ся. Може се булоб йому не удалось, але мустанґ Генрика не хотїв бути послушним, отже і Амалюнґа опізнилась.

— Ідь на перед — крикнув Генрик — батько чекає під горбком... я собі дам раду.

По короткім ваганю Амалюнґа пігнала летом вітру на перед.

Генрик власне переїзджав по-над річку і то коло дерева, де з певностию еще лежало тіло замордованого

начальника, коли вовки не зїли. Але ся думками хвилево майнула через голову Генрика, колиж нагло засвистало ляссо і злапало за шию. Сильне шарпненє звалило його з коня.

Але щойно упав на землю, в тій хвилі вже був на ногах і скинув ляссо з шиї. Доставши штилету чекав на противника.

Але щож то? І Дон Педро упав з коня. Лежав тут же під деревом нерухомо. Генрик прискочив до него і з перераженєм побачив, що Дон Педро, спадаючи з коня, ударив головою так сильно о дерево, що розплатав чашку і смерть в тій хвилї наступила. Під деревом знаходив ся єще труп начальника збризґлий тепер мозґом свого мордерця. Упадок Дон Педра наступив для того, що його мустанґ злякавсь трупа лежачого під деревом.

— Тут сам Бог осудив і укарав мордерцю — сказав Генрик сам до себе—сїдаючи на коня неживого противника, бо мустанґ перший утік, однак кінь Педра стояв переляканий дрожачи.

Час був велккий, бож погоня була вже недалеко. Але кінь Педра був знаменитий верхівцем і незадовго заніс його на отвертий степ.

Місяць власне висунув ся і осьвітив околицю. На свою велику радість побачив Генрик трапера і Амалюнґу, що чекали вже на него. Генрик чимскорше пересів ся з мустанґа на свого Гектора, а потім всї троє в товаристві обидвох мустанґів індіянських, котрі добровільно бігли за ними, пігнали блискавкою дальше степом.

Команшї побачивши в сьвітлї місяця утїкаючих

подвоїли свою силу. Утїкаючі могли певно спуститись на свої конї, однак побоювались несподїваного випадку.

Нехай-би приміром упав кінь, що дуже легко на степу за-для множества дїр і ям могло статись, тодї попалиб ся в страшне небезпечеьство.

— Я не хотїв би розливу крови — сказав трапер — але здаєсь менї, що тим червоним чортам треба троха нагнати страху.

І менї так здаєсь — потвердив Генрик — бо наші конї надто помучимо.

— О, — закричала Амалюнґа — щадїть людий, застрїльте їм лїпше конї.

Однак оба їздцї не були так мягкого серця.

Коли два конї позбудуть ся своїх їздцїв — сказав трапер — то цїлком инше зробить вражінє. Їдь повільнїйше та припустїм їх на стріл.

Звільнили їздцї конї, що, Індіян єще до більшого поспіху наклонило. Бідаки думали, що конї утїкаючих звільняли.

— Тепер час! — закричав трапер — возьми того на право на цїль, а я того на лїво!

Дві стріли загриміло по степу... і два конї Індіян позбувшись їздців, побігли в противну сторону.

Немовби в долонї траснув, всї Індіяни завернулись і єще з більшим поспіхом, чим передтим гнали назад.

— Ага — закричав сьміючись трапер, не казав я: Лїпший кінь без Команша, чим Команша без коня!

Завернули тепер конї і поїхали за Амалюнґою, котра поїхала на перед.

— Молодче—відізвав ся трапер—все на добре обернулось. Моя дочка є вільною, а ти їй припровадив батькови Амалюнґа є твоєю.

Генрик задрожав.

— Але чи Амалюнґа на се пристане? — запитав не сьміло.

Вже пристала — відповів трапер— сказала менї то, коли дрожала о твоє житє, коли ти лишив ся сам з відступцем.

Генрик видав тихий оклик радости. Підігнав свого коня і в тій хвилї знаходив ся коло боку Амалюнґи.

Що там вони з собою говорили не наша річ, досить що не задовго потім, хату відбудували, а трапер, Амалюнґа і Генрик поїхали до Санта Фе, де наступив слюб молодої пари в костелї.

Девятий Роздїл.

Минуло кілька лїт від часу в попередних роздїлах описаного. Всьо змінилось. Генрик вже не повернув до війська, тілько що богатий, окупив ся на берегами рік. Пекос в чудовій околиці на пограничу степу Трапер Френьк зістав ся з дїтьми. Натура тягнула його всегда на степ, на польоване. Генрик товаришив йому часом але не охотно, бо не міг забути о небеспеченьстві, в якім Амалюнґа знаходилась, а взглядно, що Команші не рідко показувались.

Вже було над вечером, коли Генрик з Амалюнґою побачили зі степу вертаючого батька. Против звичаю не їхав на конї, але осторожно провадив його за уздечку.

— Що то значить — сказав Генрик — чиж його кінь мав собі вивихнути ногу... Але нї, батько щось привязав коневи на хребтї. Здаєсь менї, що то тїло чоловіка.

Зіставивши Амалюнґу, вибіг скоро на против свого тестя, себто пхатий цікавостю, себто аби йому щось помогчи.

— Що се є? — запитав коли зблизив ся.

— Я знайшов сего Індіянина на пів замореного — відповів Френьк. З певностію в утечі кінь скинув його, а Команші зіставили його непритомного... То є Тляскаля — додав по тихо — дивним випадком дістав ся мій старий неприятель в мої руки і то єще в такім стані!

Посеред розмови і ріжних бадань прийшли оба до дому, почім Генрик вніс старця до кімнати і положив на постели.

В тім вбігла Амалюнґа.

— Ото твій приятель і добродій — сказав Генрик.

— Тляскаля — крикнула здивовано Амалюнґа.

— Так, то є Тляскаля, втрутив трапер.

— Великий Боже! — вздихнула Амалюнґа — дивні твої діла! Але як нужденно сей чоловік виглядає! На нім нема ані дрібки тіла.

Голосна розмова привернула Тляскалю до притомности. Отворив очи, повів ними наоколо і в кінці зупинив на Амалюнзї. Без сумніву пізнав її, бо лице розяснилось. З трудностю витягнув до неї праву руку.

— Дочка Пущ — вишептав.

— Амалюнґа злапала за руку.

— Богу най буде подяка — сказала — що зможу доброму начальникови відвдячитись за його милосердія і опіку надо мною.

— Дочка Пущ є доброю скво (squaw), вишептав Індіянин.

— Тляскалї серце дуже боліло, коли в тій злій ночи утратив і коли подібно з блїдотваром утікла.

Френьк чуючі ті слова кивнув на Генрика.

— Чиж маємо Тляскалї сказати, що вони собі рідні.

Френьк кивнув головою, а Генрик з Амалюнґою відійшли на бік.

— Амалюнґа — сказав — маю тобі велику таємницю відкрити.

Амалюнґа поглянула на мужа великими очима.

— Мама твоя була Індіянкою з племени Команшів — говорив Генрик — ти втратила її будучи дитиною.

— Знаю о сїм — відперла Амалюнґа, але до чого се провадить ?

— Вислухай мене до кінця — перервав Генрик — а довідаєш ся. Отсей слабий Індіянин є батьком твоєї мами, а твоїм дїдусьом.

Великий Боже! — закричала Амалюнґа — чи се можливе? Доперва зачинаю розуміти, для чого він по вітцївськи зі мною обходив ся, а мене до нього серце тягнуло. То був натуральний інстінькт, котрий без нашої сьвідомости пхав нас до себе... Зараз піду обяснити його, яка близька родинність нас лучить.

— Нї, не тепер — перервав Генрик — він єще слабий, а нагла радість моглаб пошкодити. Ти маєш знак на рамени, виколений знак вужа. При способности,неначе не умисно покажеш йому в завтра або пізнїйше той знак, а решта піде гладко.

Амалюнґа приняла сю увагу за слушну. З великою печаливостїю доглядала Індіянина, знаючи чим для неї він є.

По кількох днях, коли Тляскаля прийшов до себе, урядила се так, що її раменю відкрилась і начальник мусїв сей знак зобачити.

І зобачив його в тїй хвилї.

Хтож опише здивоване старця на вид вужа?

— Для чого моя дочка має на рамени виколеного вужа?

— Бо моя мама такий самий знак носила — відповіла Амалюнґа.

— Чи мама моя дочка була Індіянкою?

— Так, походила з племени Команшів!

— Маніту о великий — закричав Тляскаля — Амалюнґа чи Дочка Пущ, може бути лише дочкою моєї дитини!

— Так, я є твоя внучка! — закричала Амалюнґа і схватила старця за руку.

В тій хвилї двері отворились і увійшов Френьк з Генриком. Оточивши його ложе і кождий схватив за одну руку. Тляскаля замкнув очи, а слези радости витиснулись з під повік.

Була то найщасливійша хвиля в його довгім житю.

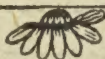
Але не була остатня, бож старий начальник еще богато лїт прожив на лонї щасливої родини.

Жадайте оказового числа!

Приймаеть ся передплату на тижневу ілюстровану часопись

„Канадійські Вісти“

Ціллю нашої часописи є давати українському народови правдиву просвіту, підносити його з занепаду морального і культурного, ширити національну свідоміеть і поставити його на рівні з другими культурними народами.

В „Канадійських Вістях“ поміщуємо крім поучаючих стать вісти із життя Українців в Галичині, на Буковині, в російській Україні, в Сполучених Державах, в Бразилії та в Канаді; дальше подаємо короткі огляди найважнїщих подій з цілого світа, поміщуємо ріжні поради і інформуємо про виданнє нових книжок. Для розвеселення Вп Читачів ствираємо в нашій часописи „Веселий куток“. В „Додатку“ друкуємо гарну і займаючу повість.

Нашу часопись прикрашуємо ілюстраціями з світових подій. Крім того на всякі запити наших передплатників подаємо безкористно поради.

Політика входить в програму нашого Видавництва о стільки, о скільки, вона торкаеть ся нашого національного життя.

Полемік (сварок і лайок) не поміщуємо. Дописи радо поміщуємо, але тільки ті, що обговорюють загальну справу, яка торкаеть ся нашого національного або громадянського життя.

„Канадійські Вісти“ є органом „Руської Книгарні“. Виходять раз в тиждень в четвер.

Річна передплата виносить **1** доляр на рік.

Кождому передплатникови даємо премію.

Передплату треба висилати на адресу:

„KANADIJSKI VISTY“

P. O. Box 3628 B. **Winnipeg, Man.**